

AİLELERİN MAHREMİYET EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Hatice ÖZASLAN¹, Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN²

¹Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi A.D., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye

²Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi A.D. Gazi Üniversitesi / Ankara

Sorumlu yazarlar: haticedizmanozaslan@yahoo.com, gulumsergultekin@yahoo.com

Konuşmacı: haticedizmanozaslan@yahoo.com

Sunum/Kağıt türü: Sözlü

Özet: Gelişim ve öğrenmenin hızlı olduğu, kişilik gelişiminin temellerinin atıldığı, temel beceri ve alışkanlıkların kazanıldığı okul öncesi dönemde çocuğa mahremiyet eğitiminin verilmesi önemlidir. Sağlıklı cinsel kimlik gelişiminde odak noktasını oluşturan mahremiyet eğitimi, çocuğun mutlu ve huzurlu yetişmesini sağlar. Ayrıca bu eğitim, çocuğu cinsel istismardan koruyacak en gerekli temel eğitimlerden biridir. Aile çocuğun doğumuyla birlikte ilk karşılaştığı ve onu bedensel, sosyal, bilişsel ve ruhsal olarak şekillendiren sosyal bir birim olması nedeniyle mahremiyet eğitiminde özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle çalışmada ailelerin mahremiyet eğitimine ilişkin görüşlerinin, karşılaştıkları sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda 3-6 yaş çocuğu olan 25 anne çalışma grubuna dahil edilmiştir. Nitel olarak tasarlanan araştırmada, verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Ebeveynlerle bireysel olarak yapılan görüşmelerde, daha önceden hazırlanan açık uçlu sorular sorulmuştur. Nitel verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi tercih edilmiş ve veriler temalar halinde düzenlenerek yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular literatür eşliğinde tartışılmış ve sonuçta mahremiyet eğitimine ilişkin farkındalık yaratılmasının zorunluluk olduğu ve bu doğrultuda eğitimlerin düzenlenmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mahremiyet, eğitim, mahremiyet eğitimi, aile, okul öncesi dönem

Key Words: Preschool period, peer bullying, emotional development, emotion management skills, aggression.

PARENTS' VIEWS OF EDUCATION ON PRIVACY

Abstract: Children develop and learn very fast, their personality development is nascent and they acquire basic skills and develop habits in pre-school period. It is, therefore, of paramount importance to provide children with education on privacy during that period. Laying the foundation for healthy sexual identity development, education on privacy ensures that children grow into happy and peaceful adults. It is also one of the most essential trainings to protect children from sexual abuse. Family is the first social unit that shapes the child physically, socially, cognitively and spiritually after birth. Therefore, parents are an indispensable part of education on privacy. Thus, the aim of this study is to elicit information on parents' views of education on privacy and to determine the problems they encounter and their solution proposals. Study sample consisted of 25 mothers with children between the ages of 3 and 6 years. This research is a qualitative study. Data were collected using a semi-structured interview technique. Participants were asked previously prepared open-ended questions during one-to-one interviews. Data were analyzed using content analysis and were transformed into themes and then interpreted and discussed based on literature. Results indicate that awareness regarding education on privacy should be raised and that training should be offered in this regard.

Keywords: Privacy, education, education on privacy, family, pre-school

I. GİRİŞ

Toplumun en temel birimi olan ailenin, bireyin yaşamı üzerindeki etkisi doğumdan önce başlamakta ve yaşamın sonuna kadar önemini korumaya devam etmektedir. Aile, hem fizyolojik hem de ekonomik ve toplumsal yönleriyle çocuğu şekillendirmektedir. Çocuğun sosyal uyumunda aktif bir rol oynayarak onu toplumsal yaşama hazırlamakta ve toplumsal yaşamla bütünleşmesini sağlamaktadır. Çocuğun ilk ilişki kurduğu ailesinin özellikleri onun ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla duygusal ve toplumsal gelişimini etkilemektedir. Aile, kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve aktarılmasında en etkili kurumdur. Çocuğun kişiliğinin oluşumu, davranışları üzerinde ailenin yetiştirme biçimi ve tutumları önemli bir etkiye sahiptir [1], [2], [3].

Gelişim ve öğrenmenin hızlı olduğu okul öncesi dönemde, kişilik gelişimini temelleri atılır, en temel beceri ve alışkanlıklar kazanılır, ilk öğrenmeler gerçekleşir. Bu dönemde çocuğun elde ettiği deneyimler yaşamını şekillendirir. Duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, öz denetimini sağlayabilen, haklarını bilen ve koruyan, başkalarının haklarına saygı gösteren, kültürel değerleri kazanmış, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı bireyler yetişmesine dolayısıyla sağlıklı bir toplumun oluşumuna zemin hazırlaması için okul öncesi dönemde çocukların eğitimine gereken önem verilmelidir [4]. Bu dönemde ailenin çocuğuna vermesi gereken eğitimlerden biri de mahremiyet eğitimidir.

Olgu olarak mahremiyet; kişiye özel olan, herkese açık olmayan, duyulması, görülmesi ve bilinmesi arzu edilmeyen, belli şartlar dışında dahil olunmayan, yabancıya kapalı alan olarak tanımlanmakta [5] ve üç farklı bölümde ele alınabilmektedir. Bunlar; mekansal mahremiyet, bireysel mahremiyet ve bilgi mahremiyetidir. Mekansal mahremiyet, kişinin yakın fiziksel çevresinin korunmasını kapsar. Bireysel mahremiyet, kişinin fiziksel gözlemler veya ahlaki değerlerine yapılan saldırılar gibi haksız müdahalelere karşı korumayı kapsar. Bilgi mahremiyeti ise, kişiye özel verilerin toplanma, saklanma, işleme ve dağıtımında kontrolün kişiye ait olmasıdır [5], [6], [7].

Mahremiyet eğitimi, çocuğun direkt kişiliğine, ruhuna dokunan, hem çocuğu hem de çevresini besleyen bir “saygınlık” eğitimidir [8] “Mahremiyet eğitimi cinsel bilgilerin yanında daha çok kendisinin ve diğer insanların özelinin/özel alanının farkına varması, sosyal hayatın içinde kendi özel alanını koruması, diğer insanların özeline saygı duyması, kendisi ile çevresi arasında sağlıklı sınırlar koyması gibi bilgileri içerir” [9]. Çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesi ve kendini koruyabilmesi için ailelerin çocuklarına mahremiyet eğitimi vermesi gerekir. Okul öncesi dönemde çocuğa mahremiyet eğitiminin doğru bir şekilde verilebilmesi için anne babaların, bu eğitimi nasıl verecekleri, nelere dikkat edecekleri, çocukların sorularına nasıl cevap verecekleri hakkında bilgi sahibi olmaları gerekir [10]. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından çocuklara mahremiyet bilinci kazandırılması için neler yapılabileceği amacıyla düzenlenen raporda, mahremiyet bilincinin okul öncesi dönemden itibaren çocuğa kazandırılması gerektiği vurgulanmıştır [11].

Geleceğin yetişkinleri olacak olan çocuklara küçük yaştan itibaren mahremiyet eğitiminin verilmesi konusunda ailelerin rolü şüphesiz ki çok önemlidir. Literatür incelendiğinde çocuklarda mahremiyet eğitimi ile ilgili yeterli çalışma olmadığı görülmektedir. Oysa ailelerin mahremiyet eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi, ailelere yönelik hazırlanacak eğitimlere yön vermesi açısından son derece önemlidir. Bu nedenle bu araştırma ailelerin mahremiyet eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır. Çalışmanın aileler ile ilgili mahremiyet eğitimi çalışmalarına kaynak teşkil edeceği için önemli olduğu düşünülmektedir.

II. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarma, olgu bilim araştırma deseni amacındır [12], [13].

Araştırmanın çalışma grubunu, 3-6 yaş arasında çocuğu olan 25 anne oluşturmaktadır. Araştırma grubunda yer alan çocukların annelerinin %48'i üniversite mezunu, %32'si lise mezunu, %16'sı ön lisans mezunu, %4'ü ortaokul mezunudur. Çalışmaya katılan annelerin %56'sı 35-45 yaş, %44'ü 25-35 yaş arasındadır. Annelerin altısı ev hanımı diğerleri ise iş yaşamında yer alan annedir.

Nitel veri toplama teknikleri ile ele alınan bu çalışmada, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sahip olduğu belli düzeydeki standartlığı ve esnekliği nedeniyle, yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırması, belirli bir konuda derinlemesine ve çok katlı olmayan bir yöntemle bilgi edinmeye yardımcı olması [13] nedeniyle araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırma soruları ve konunun içeriğine uygun olarak geliştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme sorularının hazırlanmasında, soruların açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiş ve hazırlanan form, amaca uygunluk ve içerik geçerliliğini sağlamak amacıyla beş uzmanın görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından gelen görüş ve öneriler doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilerek altı ebeveyn ile bir ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Görüşme, annelerin kendini rahat ifade edebileceği bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmede ses kayıt cihazı ve not alma tekniği

bir arada kullanılmıştır. Bu şekilde bir görüşme yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Görüşme formlarından elde edilen bulgular belirlenen temalara göre işlenerek içerik analizleri yapılmış, doğrudan alıntılarla bulgular yorumlanmıştır.

III. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, ailelerin görüşleri “mahremiyet eğitimi kavramına ilişkin görüşler”, “mahremiyet eğitimi uygulama sürecine ilişkin görüşler” ve “mahremiyet eğitimi ile ilgili öneriler” temaları çerçevesinde sunulmuştur. Annelerin konuya ilişkin görüşleri değerlendirilerek analiz edilmiş, bulgular tablolar halinde verilmiştir. Çalışma grubunda yer alan annelerin görüşleri gizlilik esasına dayanılarak, isimleri verilmeden kodlanarak aktarılmıştır. Buna göre anneler “A” olarak kodlanmış, her anneye kodunun yanında “A1, A2” şeklinde bir numara verilmiştir.

A. Mahremiyet Eğitimi Kavramına İlişkin Görüşler

Tablo 1. Mahremiyet eğitimi nedir? sorusuna ilişkin görüşler

Mahremiyet eğitimi nedir?	f	%
Çocuğun özel bölgelerini tanması, bu bölgeleri koruması gerektiği ve nasıl koruyacağıyla ilgili verilen eğitimidir.	12	48.0
Çocuğun kendine ve başkasına ait özelin farkındalığını sağlamaktır.	6	24.0
Kendisini koruması için verilen eğitimidir.	2	8.0
Çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesi için verilen eğitimidir.	2	8.0
Mahrem alan mesafesinin anlatılmasıdır.	1	4.0
Kişinin haklarına saygı eğitimidir.	1	4.0
Cinsel eğitimidir.	1	4.0

Tablo 1 incelendiğinde annelerin % 48’i mahremiyet eğitimi; çocuğun özel bölgelerini tanması, bu bölgeleri koruması gerektiği ve nasıl koruyacağıyla ilgili verilen eğitim, % 24’ünün de çocuğun kendine ve başkasına ait özelin farkındalığını sağlamak olarak tanımladıkları görülmektedir.

Tablo 2. Mahremiyet eğitimi kapsamına neler girer? /Mahremiyet eğitimi içerisinde hangi bilgiler ya da eğitimler yer alır? sorularına ilişkin görüşler

Mahremiyet eğitimi kapsamına neler girer? /Mahremiyet eğitimi içerisinde hangi bilgiler ya da eğitimler yer alır?	f	%
Özel bölgelerinin korunması (Göstermeme, dokundurmama)	18	72.0
İnsanlarla ilişkilerindeki sınırlar	7	28.0
Sağlıkla ilgili bilgiler	3	12.0
Banyo eğitimi	3	12.0
Cinsel eğitim	2	8.0
Tuvalet eğitimi	2	8.0
Herkese söylenmemesi gereken bilgiler	2	8.0
Diğer (Güven eğitimi, mahrem alanın öğretilmesi, kendini koruma, sosyal medya kullanımı, olumsuz durumlarda ailesine bilgi verme, hayır diyebilme, giyim kuşam eğitimi)	7	28.0

Tablo 2 incelendiğinde annelerin mahremiyet eğitimi kapsamına özel bölgelerin korunması ve insanlarla ilişkilerindeki sınırlar konularını ilk iki sırada yer verdikleri görülmektedir. Ayrıca sağlıkla ilgili bilgiler, banyo ve tuvalet eğitimi, cinsel eğitim, herkese söylenmemesi gereken bilgiler anneler tarafından ifade edilen konular arasında yer almıştır.

Tablo 3. Çocuklara mahremiyet eğitimi vermek neden önemlidir? sorusuna ilişkin görüşler

Çocuklara mahremiyet eğitimi vermek neden önemlidir?	f	%
Kendini korumayı öğrenmesi açısından	16	64.0
Yaşanabilecek olumsuz olayları engellemek açısından	4	16.0
Kişilik gelişimi ve psikolojik sağlığı açısından	2	8.0
Cinsellikle ilgili bazı bilgileri öğrenmesi açısından	2	8.0
Kendisinin özel olduğunu bilmesi açısından	2	8.0
Diğer (Bu eğitim yaşam şeklini etkileyeceği için, kendini tanıması için, çevresiyle iletişiminin sağlıklı olması için)	3	12.0

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan annelerin çoğunluğunun (%64) mahremiyet eğitiminin çocuğun kendisini korumayı öğrenmesi açısından önemli olduğunu belirttikleri görülmektedir. %16'sı da yaşanabilecek olumsuz olayları engellemek açısından önemli olduğunu belirtmiştir. A 22 bu konudaki görüşlerini “Toplumumuz artık problemlerle dolu bir toplum. Çok sorunlar yaşanıyor. Televizyonda neredeyse her gün çocuklarla ilgili yaşanan kötü haberler izliyoruz. Çocukların kendilerini korumayı öğrenmeleri için mahremiyet eğitimi verilmeli” diye ifade etmiştir.

Mahremiyet eğitiminde cinsiyet açısından ayrıcalık var mıdır? Kız ve erkek çocuklardan hangisinde mahremiyet eğitimi daha önemlidir? sorularına ilişkin görüşler

Mahremiyet eğitiminde cinsiyet açısından farklılık olup olmadığına ilişkin görüşler incelendiğinde annelerin %88'i farklılık olmadığını, ikisi açısından da çok önemli olduğunu, %12'si farklılık olduğunu, kızlar için daha önemli olduğunu ifade etmişlerdir. A6 bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “Evet farklılık var. Kızlar bu konularda daha çok sıkıntı yaşıyorlar. Kız çocukları için bu eğitim daha önemli”.

B. Mahremiyet Eğitimi Uygulama Sürecine İlişkin Görüşler

Tablo 4. •Siz mahremiyet eğitimi aldınız mı? Kimlerden, nasıl aldınız? sorularına ilişkin görüşler

Siz mahremiyet eğitimi aldınız mı?	f	%
Evet	20	80.0
Hayır	5	20.0
(Kimlerden, nasıl aldınız?)	f	%
Ailemin anlatımlarıyla aldım.	17	68.0
Okulda öğretmenimin anlatımlarıyla aldım.	1	4.0
Anne olduktan sonra konuyla ilgili videolar izledim.	1	4.0
Milli eğitimden çocuğumun okuluna gelen rehberlik öğretmenlerinden aldım.	1	4.0

Tablo 4'e göre annelerin %80'nin mahremiyet eğitimi aldıkları, %20'sinin ise mahremiyet eğitimi almadığı görülmektedir. Aynı kapsamda eğitim aldıklarını ifade eden annelere bu eğitimi kimlerden, nasıl aldıkları sorulduğunda %68'nin ailesinden aldıklarını belirtmişlerdir. 1 anne okulda öğretmeninden aldığını, 1 anne konuyla ilgili videolar izlediğini, bir diğer anne ise çocuğunun okuluna gelen rehber öğretmenlerden aldığını ifade etmişlerdir.

Çocuğunuza mahremiyet eğitimi veriyor musunuz? Nasıl veriyorsunuz? Hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz? sorularına ilişkin görüşler

Çalışmaya katılan annelerin hepsi (%100) çocuklarına mahremiyet eğitimi verdiklerini ve bu eğitimi çocuklarıyla konuşarak verdiklerini ifade etmişlerdir. Sadece 3 anne oyunla verdiğini, 1 anne ise konuyla ilgili çocuğa uygun videolar izlettiğini söylemiştir. Hangi kaynaklardan yararlandıklarına ilişkin görüşler incelendiğinde ise %56'sı medyadan (internet, televizyon), %28'i kitaplardan, %16'sı sosyal medyadan yararlandıklarını ve %8'i ise uzman kişilere danışarak verdiklerini belirtmişlerdir. 1 (%4) anne ise toplumda kabul görmüş uygulamalardan yararlandığını söylemiştir.

Tablo 5. Mahremiyet eğitimi kapsamında neler yapıyorsunuz? Nelere dikkat ediyorsunuz?

Mahremiyet eğitimi kapsamında neler yapıyorsunuz? Nelere dikkat ediyorsunuz?	f	%
Özel bölgelerini tanıtmaya ve korumaya yönelik anlatımlar yapıyorum.	20	80.0
İzinsiz kimsenin ona dokunamayacağını, öpmeyeceğini anlatıyorum.	9	36.0
Kimsenin yanında giysilerini değiştirmemeye dikkat ediyorum.	5	20.0
Anlattıklarımı kendim de uygulamaya dikkat ediyorum.	4	16.0
Bağırma öğretiyorum.	4	16.0
Hayır demeyi öğretiyorum	3	12.0
Odaya girerken kapıya vurmasını öğretiyorum.	3	12.0
Tuvalette dikkat etmesi gerekenleri anlatıyorum.	3	12.0
Kendimde çocuğun yanında giyinmiyorum	2	8.0
Özel alan mesafesini görsel olarak anlatıyorum.	2	8.0
Yabancılarla konuşmamasını anlatıyorum.	2	8.0
İyi dokunma ve kötü dokunmayı anlatıyorum.	1	4.0

Tablo 5 incelendiğinde mahremiyet eğitimi kapsamında neler yaptıkları, nelere dikkat ettikleri sorusuna yönelik daha çok özel bölgelerini tanıtmaya, korumaya (%80), izinsiz kimsenin ona dokunamayacağı ve öpemeyeceğine (%36) dair anlatımda bulduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Annelerin kimsenin yanında çocuğu giysilerini değiştirmemeye (%20), çocuğa anlattıklarını kendileri de uygulamaya dikkat ettikleri (%16), bağırma (%12) ve hayır demeyi öğretme (%12) gibi önemli şeyleri söyledikleri görülmektedir. A8 bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “çocuğum tuvaletini yaparken banyoya kimsenin girmemesine dikkat ediyorum. Ona bu konuda dikkat etmesi gerekenleri anlatıyorum. Üstünü değiştirirken iç çamaşırıyla bile kimsenin görmemesine dikkat ediyorum. Ben de aynı şekilde çıplak ya da iç çamaşırıyla onun yanında olmamaya dikkat ediyorum”.

Tablo 6. Mahremiyet eğitimi verirken karşılaştığınız problemler ve çözüm yolları nelerdir? sorularına ilişkin görüşler

Karşılaştığınız problemler nelerdir?	f	%
Bazı konuların anlatımında zorlanma	9	36.0
Çocuğun sorgulaması (Neden?)	6	24.0
Tam olarak neleri anlatmamız gerektiğini bilememek	3	12.0
Aile büyüklerinin müdahale etmesi	2	8.0
Etrafımızdaki insanların müdahale etmesi	2	8.0
Diğer (Çikolata, şeker gibi şeylere zaafının olması, söylediklerimi unutmaması, çocuğun bazı davranışlarda ısrarcı olması)	3	12.0
Çözüm yolları nelerdir?		
Daha basit anlaşılır kaynaklar olmalı	8	32.0
Ailelere bu konuda eğitim verilmeli	6	24.0
Toplumu bu konuda bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yapılmalı	4	16.0
Öğretmenler çocuklara mahremiyet eğitimi vermeli.	4	16.0
Sabırlı olup, tekrar tekrar anlatılmalı	3	12.0

Tablo 6 incelendiğinde, annelerin mahremiyet eğitimi verirken annelerin %36’sının bazı konuların anlatımında zorlanmaları, %24’ünün çocuğun sorgulaması, %12’si tam olarak neleri anlatmaları gerektiğini bilememeleri, %8’i aile büyüklerinin müdahaleleri ve %8’ide etraftaki diğer insanların müdahaleleri gibi problemler yaşadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. A2 bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “Anlattığım şeylerde neden anne, niçin yapmazsak olmaz mı anne, neden bunları yapıyoruz gibi sorularla karşılaşyorum. Her şeyi sorguluyor. Anlatıyorum ama pek başarılı olamıyorum galiba yine soruyor. A21’in “çocuğumun çikolata, şeker gibi şeylere zaafı var. Veren yanına gidiyor. Onu engellemeye çalışıyorum. Anlatıyorum ama bu sorunu çözemedim. Öğretmeninden yardım istedim.” İfadesi de dikkat çekicidir.

Tablo 6’ya göre yaşadıkları problemlerin çözüm yolu olarak annelerin %32’si daha basit anlaşılır kaynaklar olması, %24’ü ailelere bu konuda eğitim verilmesi gerektiği, %16’sı toplumu bu konuda bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yapılması, %16’sı öğretmenlerin çocuklara mahremiyet eğitimi vermeleri, %12’si ise sabırlı olup, tekrar tekrar anlatılması gerektiğini belirttikleri görülmektedir.

B. Mahremiyet Eğitimi İle İlgili Öneriler

Tablo 7. Bu konuda diğer ailelere/öğretmenlere önerileriniz nelerdir? sorusuna ilişkin görüşler

Ailelere öneriler	f	%
Bütün aileler çocuklarına mahremiyet eğitimi verme konusunda gereken önemi gösterebilir.	9	36.0
Bu konuda eğitim alsınlar.		
Çocukların yaşına uygun doğru anlatımlar yapınlar.	8	32.0
Çocuğun özeline kendileri de dikkat etsinler, kültürden gelen davranışları bıraksınlar.	4	16.0
Mahremiyeti sadece bedensel olarak düşünmesinler.	3	12.0
Çocuklarını gözlerinin önünden ayırmasınlar.	1	4.0
	1	4.0
Eğitimcilere öneriler		
Çocuklara mahremiyet eğitimi verilmeli.	15	60.0
Ailelere eğitim verilmeli.	6	24.0
Konuyla ilgili kamu spotu, televizyon programları, çocuk kanallarında programlar hazırlanabilir.	3	12.0
Konuyla ilgili kitaplar, makaleler yazılmalı.	2	8.0
Çocukların buldukları ortamlar mahremiyet açısından uygun hazırlanmalı	1	4.0

Tablo 7 incelendiğinde annelerin %36'sı bütün aileler çocuklarına mahremiyet eğitimi verme konusunda gereken önemi göstermeleri, %32'sinde ailelerin bu konuda eğitim almaları yönünde önerilerde buldukları görülmektedir. Eğitimciler ise %60'nın çocuklara mahremiyet eğitimi vermeleri, %24'ünün de ailelere eğitim vermeleri önerilerinde buldukları görülmektedir.

IV. TARTIŞMA

Yapılan çalışma sonucunda annelerin çoğunluğu mahremiyet eğitimi, çocuğun özel bölgelerini tanıması, bu bölgeleri koruması gerektiği ve nasıl koruyacağıyla ilgili verilen eğitim olarak tanımlamışlardır. Mahremiyet eğitimi; mahremiyet tanımının ne olduğu, başkalarının mahremiyetine saygı, mahremiyet sınırlarını koyma ve koruma ile mahremiyetin ihlali durumunda ne yapılması gerektiği konularını içeren eğitimidir [11]. Çakır (2015) 100 anne babayla yaptığı çalışmanın sonucunda "Mahremiyet eğitimi nedir?" sorusuna katılımcıların %64'ü'nün "kişinin kendisinin ve diğer kişilerin özel alanını bilmesini ve korumasını sağlayan eğitimidir" cevabını verdiklerini belirlemiştir [10].

Araştırmaya katılan annelerin çoğunluğu, mahremiyet eğitimi kapsamına özel bölgelerin korunmasının girdiğini söyledikleri belirlenmiştir. Mahremiyet eğitimi içeriğinde; yanlış doğru kavramları, özel alan kavramı (bedensel, toplumsal, duygusal) ve özel alanını koruması, vücut sistemlerinin nasıl çalıştığı, çocuk hakları ve sorumlulukları, cinsel bilgiler, insanlarla olan ilişkilerde sınırların belirlenmesi, hayır diyebilme, kimlere neyin ne kadar anlatılacağı ve paylaşılacağı, sevgi saygı güven ve mahremiyet kavramları arasındaki fark ve sınırlar konuları yer alır [9], [11].

Araştırma sonucunda, annelerin çoğunluğunun çocuklara mahremiyet eğitimi vermenin kendilerini korumayı öğrenmesi açısından önemli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Nitelikli bir mahremiyet eğitimi toplumumuzda giderek artan cinsel istismar durumlarının azalmasına katkı sağlar (Güneş) Mahremiyet eğitimi ayrıca çocuğun sağlıklı bir cinsel kimlik gelişimine katkı sağlar. Çocuk bu eğitim sonucunda kendi özel alanlarını ve başkalarının özel alanlarını bilir ve korumasını öğrenir. Çocuk hem kendi özel alanlarına karşı başkalarından saygı beklentileri hem de başkalarının özel alanlarına saygı göstermeleri gerektiğini öğrenmiş olacaktır. Mahremiyet eğitimi çocuğun vicdan gelişimine katkıda bulunur. Bu eğitim çocuğun bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı bir gelişim göstermesi açısından çok önemlidir [10], [14]. Araştırma bulgularına göre annelerin çoğunluğu mahremiyet eğitiminde cinsiyet açısından ayrıcalık olmadığını, iki cinsiyet içinde bu eğitimin önemli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Mahremiyet eğitimi kız erkek ayırımı yapılmadan bütün çocuklara verilmesi gereken bir eğitimidir.

Araştırmaya katılan annelerin çoğunluğu ailelerinden anlatım yoluyla geleneksel bir mahremiyet eğitimi aldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca annelerin tümü çocuklarına mahremiyet eğitimi verdiklerini ifade etmişlerdir. Bu eğitimi verirken annelerin çoğunluğunun kaynak olarak medyadan yararlandıkları belirlenmiştir. Ailelerin okul öncesi dönemde çocuklarına mahremiyet eğitimi verme konusunda önem vermeleri gereklidir. Mahremiyet eğitiminde, ailelerin bu konuda bilinçli olmaları, ve konuyla ilgili doğru bilgi ve uygulamalara sahip olmaları gerekir. Mahremiyet duygusu çocuğun gelişim basamaklarına uygun bir şekilde zamanında verilmelidir [10].

Araştırmaya katılan annelerin çoğunluğu mahremiyet eğitimi kapsamında özel bölgelerini tanıtmaya ve korumaya yönelik anlatımlar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Çocuğa mahremiyet eğitimi verirken bazı konulara dikkat etmek gerekir. Bunlar; mahremiyet eğitimi yasaklar üzerine kurmama, özel alan tanımlama, izin alma, tuvaletin kapısını kapalı tutması gerektiğini öğretme, çocuğun özel alanlarına saygılı olma, cinsel organlarını sevgi objesi yapmama, ebeveynle ve kardeşle yataklarını ayırma, kız ve erkek çocukların odalarını ayırma, iyi dokunma ve kötü dokunma arasındaki farkın öğretilmesi, özel alan ihlallerine tepki gösterilmesi, hayır diyebilme gibi konulardır [5], [8], [15]. Araştırmaya sonucunda annelerin çoğunluğunun, mahremiyet eğiti verirken bazı konuların anlatımında zorlandıkları, çözüm yolu olarak ta daha basit anlaşılır kaynakların olması gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bu sonuç ailelerin mahremiyet eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları bu konuda eğitime ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan annelerin çoğunluğunun, ailelere çocuklarına mahremiyet eğitimi konusunda gereken önemi göstermeleri ve bu konuda eğitim almaları, eğitimciler ise konuya ilişkin eğitimler verilmesi önerisinde buldukları görülmektedir. Bu sonuç konuyla ilgili acil eğitimler verilmesi gerektiğini göstermektedir. Annelerin çocuklarına mahremiyet eğitimi öğretmenin vermesi önerisinde bulunmaları da dikkat çekicidir. Bu durum konuya ilişkin annelerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündürmektedir. Oysa mahremiyet eğitiminin evde başlaması ve öğretmenlerin desteklemesi daha geçerli ve güvenilir bir yöntem olarak kabul edilmektedir.

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sorularına göre elde edilen bulgular annelerin çocukların mahremiyet eğitimine yönelik eğitim almaları gerektiğini göstermektedir. Küçük yaştan itibaren çocuklara doğru bir mahremiyet eğitiminin verilmesi kimlik ve kişilik gelişimi açısından çok önemlidir. Bunun için öncelikle anne babanın doğru bir mahremiyet eğitimi alması gerekir. Anne babalar için bu konuda programlar hazırlanmalı, yayınlar çıkarılmalı, seminerler verilmelidir. Anne babalar tarafından çocuğa mahremiyet

eğitimi verilirken gelişim özelliklerine dikkat edilmelidir. Kız erkek ayırımı yapılmadan bütün çocuklara bu eğitim verilmelidir. Mahremiyet eğitimi yasaklar üzerine kurulmamalı, sevgi üzerine inşa edilmelidir. Kurallar net olmalı evdeki tüm bireyler bu kurallara uymalıdır. Anne babalar davranışlarıyla çocuklara model olmalıdırlar. Alan yazın incelendiğinde bu konuda yeterli çalışmaya rastlanmamıştır. Alana katkı sağlaması açısından araştırmacılar tarafından yeni çalışmalar yapılmalıdır. Sağlıklı ve mutlu bireyler yetişmesi için toplumun bütün kurumları tarafından bu konuya gereken önem verilmelidir.

KAYNAKLAR

- [1] Şahin, F. T. (2003). Çocuğun Gelişimi ve Eğitiminde Babanın Rolü. Müzeyyen Sevinç (Ed.) *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* içinde(s.459-464). İstanbul: Morpa Kültür
- [2] Jago, R., Davison, K. K., Brockman, R., Page, S. A., Thompson, L. J. & Fox, R. K. (2011). Parenting Styles, Parenting Practices, and Physical Activity in 10-to 11- Year Olds. *Preventive Medicine*, (52), 44-47
- [3] Zeybekoğlu Dünder, Ö. (2012). Değişen ve Değiş(e)meyen Yönleriyle Aile: Yapısı, Türleri, İşlevleri. Nurşen Adak (Ed.), *Değişen Toplumda Değişen Aile Sosyolojik Tartışmalar* (39-64). Ankara: Siyasal Kitabevi
- [4] Köksal Akyol, A. (2015). Okul Öncesi Eğitimin Amaçları ve İlkeleri. Aysel Köksal Akyol (Ed.). *Okul Öncesi Eğitim Programları. Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim-7* içinde. (s.169-176). Ankara: Hedef.
- [5] Güneş, A. (2017). Cinsel İstismar Olgusu ve Mahremiyet Eğitimi. *İnsan & Toplum* 7(2), 45-70. <https://insanvetoplum.org> Erişim tarihi: 03.08.2018
- [6] Çetin, E. (2015). Sosyal Paylaşım Ağlarında Fotoğraf, Yer/Mekan Bildirim Paylaşımları ve Mahremiyet: Facebook Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*,8(41), 779-788.
- [7] Budak, H. (2018). Sosyal Medya İletişiminde Mahremiyetin Serüveni. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of the Human and Social Science Researches*, 7(1), 146-170.
- [8] Güneş, A. (2015). Nezaket ve Zerafet için Mahremiyet Eğitimi. İstanbul: Timaş.
- [9] Akcan, E. Çocuklarda Mahremiyet Eğitimi. Toplumsal Duyarlılık Merkezi Bülteni. <https://www.researchgate.net> Erişim tarihi: 10.11.2018
- [10] Çakır, S. (2015). 4-6 Yaş Aralığındaki Çocuklara Mahremiyet Eğitimi Verilmesinde Din Eğitiminin Rolü (Sivas Örneği) . Yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- [11] Emin Eraslan, E., Ergüt İ.K., Uysal, T. & Bulut, G. (2017). Mahremiyet Eğitimi Çalıştayı Sonuç Raporu. Ercüment Erbay (Ed.) Yayın No: 06 Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. <https://cocukhizmetleri.aile.gov.tr> Erişim tarihi: 05.08.2018
- [12] Annells, M. (2006). Triangulation of Qualitative Approaches: Hermeneutical Phenomenology and Grounded Theory. *Journal of Advanced Nursing*, 56 (1), 55-61.
- [13] Yıldırım, A.& Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- [14] Diler, R. (2014). Mahremiyet Eğitimi ve Önemi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2(1), 69-98.
- [15] Pedagoji Derneği. 2013. Çocukta mahremiyet eğitimi. <https://pedagojiderneği.com> Erişim tarihi: 04.10.2018